

elle guldpris. På baggrund af opsplitningen af guldmarkedet opstod der spørgsmål om, hvilken guldpris der skulle anvendes ved udregningen af modværdien af ansvarsbegrænsningsbeløbene i guldfranc i lovgivningen. Da en omregning på grundlag af prisen på det fri marked ville føre til en pludselig voldsom stigning af ansvarsbegrænsningsbeløbene med uoverskuelige konsekvenser, har det i Danmark i praksis været fast antaget, at omregningen skulle ske på grundlag af den officielle guldværdi.

I august 1971 suspendede USA imidlertid sin forpligtelse til at indløse dollar i guld og lod dollarkursen flyde frit, så at der ikke var noget fast forhold mellem guld og dollar. Dette var ensbetydende med, at det hidtidige fastkurssystem var brudt sammen, og at ikke alene dollaren, men også de fleste andre vigtige valutaers kurser var flydende. Efter en række kursjusteringer vendte man dog i december 1971 atter tilbage til et fastkurssystem. I stedet for at anmelde nye pariværdier anmeldte mange lande imidlertid nu såkaldte centralkurser, der ikke havde den samme forpligtende karakter som pariværdier, idet de bl. a. kunne ændres uden Valutafondens forudgående godkendelse. De tidligere anmeldte pariværdier blev ikke ophævet, men ophørte med at have praktisk betydning. I Danmark blev det herefter i praksis antaget, at centralkursen skulle lægges til grund ved udregningen af modværdien af guldfrancbeløbene i ansvarsbegrænsningsreglerne i transportlovgivningen.

I 1973 brød også centralkurssystemet sammen, og siden da har de vigtigste valutaers kurser været flydende. Centralkurserne blev, ligesom pariværdierne, ikke ophævet, men ophørte med at have praktisk betydning. I en række tilfælde er centralkurser alligevel blevet ændret siden, navnlig i forbindelse med ændringer af interventionskurser inden for det europæiske valutakurssamarbejde (»valutaslangens«).

Allerede i 1960'erne var det internationale valutasytems struktur blevet taget op til overvejelse. Et første resultat af disse overvejelser blev etableringen i 1969 af systemet med særlige trækingsrettigheder (SDR) som betalingsmiddel. Valutafondens medlemslande fik tildelt SDR i forhold til deres kvoter i fonden. SDR blev defineret med samme guldindhold, som dollaren havde indtil december 1971, d.v.s. 0,888671 gram fint guld. En SDR var således oprindeligt lig med en dollar.

Sammenbruddet af centralkurssystemet i 1973 medførte også problemer i Valutafonden med hensyn til vurderingen af SDR-transaktioner. For at fremme SDR's anvendelighed og sikre SDR mod

store værdiudsving indførte Valutafondens styrelse i 1974 en ny metode til at fastsætte værdiforholdet mellem SDR og de enkelte medlemslandes valutaer. Værdien af 1 SDR blev herefter bestemt af en »kurv« sammensat af de 16 vigtigste valutaer. Kurven blev lavet for at fastsætte værdien af medlemslandenes valuta ved transaktioner med Valutafonden og kaldes derfor i det følgende »transaktions-SDR«.

SDR-kurvens værdi beregnes dagligt af Valutafonden, og transaktionsværdien af 1 SDR i medlemslandenes valutaer offentliggøres. Den kan her i landet oplyses af Nationalbanken.

Værdien af en SDR var herefter fastsat på to forskellige måder – dels som en bestemt mængde guld, dels som værdien af en kurv af valutaer (transaktions-SDR).

Danmark anmeldte den 29. august 1977 en centralkurs til Valutafonden, hvorefter 1 SDR var lig 8,56656 kr. Ved at benytte guldefinitionen af SDR kunne guldindholdet i kronen og værdien i danske kroner af de forskellige guldfranc beregnes. 1 Poincaréfranc svarede herefter til 0,568264 kr.

Man kan imidlertid også beregne værdien af en guldfranc på en anden måde, nemlig ved at sætte transaktionsværdien af SDR, d.v.s. et bestemt antal d.kr. i forhold til værdien af den gulddefinerede SDR, d.v.s. en bestemt mængde guld. Antager man, at den gulddefinerede SDR har samme værdi som transaktions-SDR, svarede 1 Poincaréfranc den 31. marts 1978 til 0,456438 kr.

Den 1. april 1978 trådte der som nævnt under 1 en ændring af overenskomsten om Valutafonden i kraft, hvorefter guldets også formelt fjernes som fundament for valutasytemet. Herefter er SDR ikke længere defineret i guld, og de tidligere anmeldte pariværdier og centralkurser er bortfaldet. Grundlaget for valutasytemet skal fremover være transaktions-SDR. Principperne for beregningen af værdien af en SDR kan ændres efter vedtagelse i Valutafonden.

Efter den 1. april 1978 kan de to ovennævnte omregningsmetoder, der bygger på centralkursen og/eller guldefinitionen af SDR, heller ikke formelt benyttes. Da det som nævnt ovenfor i Danmark er fast antaget i praksis, at omregningen ikke skal ske på grundlag af guldets værdi på det fri marked, kan der imidlertid ikke påvises andre holdbare metoder for omregningen. En af de to nævnte metoder må derfor, indtil de nødvendige lovændringer er trådt i kraft, alligevel benyttes. I retspraksis er det ikke afklaret, hvilken metode der skal anvendes.